Upadacitinib

Tabletten bij matig tot ernstig eczeem

Het doel van deze folder

Deze folder is voor mensen die starten met upadacitinib bij constitutioneel eczeem, ook wel atopisch eczeem genoemd. Je leest wat het medicijn doet, hoe je het gebruikt, welke controles nodig zijn en waar je zelf op let.

Wat is upadacitinib en hoe werkt het?

Upadacitinib is een JAK-remmer. JAK is een eiwit in de afweercellen dat de signalen van verschillende ontstekingsstoffen doorgeeft. Door JAK te remmen worden ontsteking en jeuk minder. Je neemt het in als tablet.

Upadacitinib geneest eczeem niet en verandert je aanleg niet. Het remt de ontsteking zolang je het gebruikt.

Waarom krijg je dit medicijn?

Je hebt matig tot ernstig eczeem dat met smeren niet genoeg rustig wordt. Upadacitinib is geregistreerd voor volwassenen en kinderen vanaf 12 jaar die minstens 30 kg wegen.

Voor de vergoeding gelden landelijke voorwaarden. Je dermatoloog weet of je in aanmerking komt.

JAK-remmers kunnen de kans op trombose, hart- en vaatziekten, ernstige infecties en sommige soorten kanker vergroten. Het Europees Geneesmiddelenbureau adviseert daarom: mensen van 65 jaar en ouder, mensen die roken of lang hebben gerookt, en mensen met (een verhoogd risico op) hart- en vaatziekten of kanker krijgen een JAK-remmer alleen als er geen goede andere behandeling is. Bij een verhoogd risico op trombose is extra voorzichtigheid nodig. Je arts kiest de laagste dosis die werkt.

Hoe gebruik je het?

- Hoe vaak: één keer per dag een tablet, elke dag op hetzelfde tijdstip, met of zonder eten.
- Dosis: meestal 15 mg per dag. Ben je jonger dan 65 jaar, dan kan je arts 30 mg voorschrijven als 15 mg niet genoeg helpt. Vanaf 65 jaar blijft het 15 mg.
- Slik de tablet heel door met water. Verander de dosis nooit zelf.

Een tablet vergeten?

Neem nooit een dubbele dosis om een vergeten dosis in te halen. Weet je niet wat je moet doen, vraag het dan je apotheek of arts.

Bewaren en reizen

Bewaar de tabletten in de verpakking bij kamertemperatuur. Neem ze op reis mee in de handbagage, met een medicijnpaspoort van de apotheek.

Wanneer merk je effect en hoe lang gebruik je het?

Veel mensen merken in de eerste dagen minder jeuk. Na 12 weken beoordeel je met je dermatoloog of het genoeg helpt. Is er dan geen verbetering, dan stop je.

Werkt het goed, dan is het een behandeling voor langere tijd. Gaat het lange tijd goed, dan bespreek je of een lagere dosis kan. Stop je, dan komt het eczeem vaak snel terug. Stop daarom niet zelf.

Blijf naast dit medicijn elke dag een vettende crème smeren. Je arts kan daarnaast een ontstekingsremmende crème of zalf voorschrijven.

Onderzoek vooraf en controles

Voor de start

- Je arts vraagt naar je gezondheid, roken, trombose, hart- en vaatziekten en kanker bij jezelf, je medicijnen en een zwangerschapswens.
- Bloedonderzoek: bloedbeeld, lever, nieren en cholesterol, en een test op hepatitis B en C. Voor tuberculose vul je een vragenlijst in en krijg je een longfoto. Soms volgt ook een bloedtest en een huidtest. Ben je jonger dan 18 jaar, dan krijg je een huidtest of een bloedtest, en soms ook een longfoto.
- Je arts kijkt welke vaccinaties je hebt gehad en of je waterpokken hebt gehad. Ben je 18 jaar of

ouder, dan wordt het vaccin tegen gordelroos zonder levend virus aangeraden, in 2 prikken en bij voorkeur vóór de start. Het wordt vergoed als je een JAK-remmer gebruikt; je eigen risico kan wel gelden.
- Kun je zwanger worden? Dan wordt een zwangerschap uitgesloten.
- Je arts kijkt naar je huid, omdat de kans op huidkanker iets groter is.

Tijdens de behandeling

Bloedonderzoek na 4 weken, na 12 tot 16 weken en daarna elke 6 maanden: bloedbeeld, lever en nieren. Het cholesterol wordt na 3 maanden opnieuw bepaald. Je dermatoloog kijkt ook regelmatig naar je huid.

Bijwerkingen

Vaak

- Verkoudheid en andere infecties van neus en keel.
- Puistjes (acne).
- Een koortslip of gordelroos.
- Hoofdpijn, misselijkheid of buikpijn.
- Hoger cholesterol en wat gewichtstoename.
- Een stijging van leverwaarden of van het spierenzym CK in het bloed.
- Huidkanker die geen melanoom is.

Soms

- Longontsteking of een andere ernstige infectie.
- Minder witte bloedcellen.

Zeldzaam maar belangrijk

- Trombose of een longembolie.
- Een hartinfarct of beroerte, vooral bij mensen met een verhoogd risico.
- Een ernstige allergische reactie.

Wat je zelf vermijdt of meldt

- Eet en drink geen grapefruit of grapefruitsap. Dat verhoogt de hoeveelheid upadacitinib in het bloed.
- Sommige medicijnen veranderen de hoeveelheid upadacitinib, zoals ketoconazol, itraconazol, claritromycine en rifampicine. Je arts en apotheek controleren dat.
- Rook je? Stoppen met roken verkleint de kans op trombose, hart- en vaatziekten en kanker. Je huisarts kan helpen.
- Bescherm je huid tegen de zon en ga niet onder de zonnebank.
- Meld een nieuw plekje op de huid dat niet geneest of verandert.
- Vertel elke arts, tandarts en apotheker dat je dit medicijn gebruikt.

Vaccinaties

- Levende vaccins krijg je niet tijdens de behandeling, zoals het vaccin tegen gele koorts, de BMR-prik en het waterpokkenvaccin. Heb je zo'n vaccin nodig, dan krijg je het minstens 4 weken vóór de start. Is het tijdens de behandeling toch nodig? Dan stop je minstens 1 week van tevoren met je JAK-remmer en start je pas 4 weken na de prik weer. Overleg dit altijd eerst met je arts.
- Vaccins zonder levend virus of bacterie mogen wel. De jaarlijkse griepprik en de vaccinatie tegen pneumokokken worden aangeraden. De griepprik is gratis via je huisarts. De pneumokokkenprik wordt vergoed uit je basisverzekering; je eigen risico kan wel gelden.
- Ga je op reis buiten Europa? Maak minimaal 2 tot 3 maanden voor vertrek een afspraak bij een reizigersvaccinatiebureau, zoals de GGD, en vertel dat je een JAK-remmer gebruikt. Levende reisvaccins, zoals gele koorts en tyfus via de mond, krijg je niet. De vaccins tegen dengue en chikungunya krijg je bij deze medicijnen ook niet. Laat malariapillen en antibiotica controleren door je apotheek.

Infecties en operaties

Door de remming van de afweer krijg je makkelijker een infectie, zoals gordelroos, een koortslip, een blaasontsteking of een longontsteking. Heb je koorts of een ernstige infectie, neem dan dezelfde dag contact op. Soms stop je tijdelijk.

Krijg je een operatie, of moet je lang stilliggen, bijvoorbeeld na een ongeluk of op een lange vlucht? Vertel dat je een JAK-remmer gebruikt. Stilliggen vergroot de kans op trombose. Je dermatoloog zegt of je tijdelijk stopt.

Kinderwens, zwangerschap en borstvoeding

Upadacitinib mag niet tijdens de zwangerschap. In dieronderzoek gaf het afwijkingen bij de vrucht. Gebruik goede anticonceptie tijdens de behandeling en tot minstens 4 weken na de laatste tablet. Word je toch zwanger, neem dan direct contact op.

Borstvoeding mag niet tijdens het gebruik.

Voor mannen: de bijsluiter noemt geen anticonceptie voor mannen. Over gebruik bij een

kinderwens is weinig bekend. Bespreek een kinderwens daarom vooraf met je dermatoloog.

De afweging

JAK-remmers werken snel, vaak al in de eerste dagen op de jeuk, en zijn tabletten. Ze vragen bloedcontroles en hebben zeldzame maar ernstige risico's, vooral bij mensen boven de 65, rokers en mensen met hart- en vaatziekten of kanker. Onbehandeld ernstig eczeem heeft ook gevolgen, voor slaap, werk, school en stemming. Jij en je dermatoloog bespreken wat voor jou zwaarder weegt en kijken regelmatig of dat nog klopt.

Neem contact op met je arts of verpleegkundige bij:

- puistjes, misselijkheid of andere bijwerkingen die hinderen
- een koortslip of infectie die niet overgaat
- een nieuw plekje op de huid
- eczeem dat na 12 weken niet beter is
- zwangerschap of een zwangerschapswens

Neem dezelfde dag contact op bij:

- pijn op de borst, plotseling kortademig zijn, of een pijnlijk, dik en warm been. Bel 112 bij ernstige benauwdheid of pijn op de borst. Bel ook direct 112 bij verschijnselen van een beroerte, zoals een scheve mond of een slappe arm.
- koorts of een ernstige infectie
- snel uitbreidende blaasjes of ronde wondjes op de huid met eczeem, vaak met koorts. Dit kan eczema herpeticum zijn.
- blaasjes zoals bij gordelroos of waterpokken
- nieuwe buikpijn met koorts
- spierpijn of spierzwakte met donkere urine

Veelgestelde vragen

Helpt upadacitinib snel?

Vaak wel. Veel mensen merken in de eerste week al minder jeuk.

Mag ik alcohol drinken?

Er is geen wisselwerking met alcohol bekend. Matig gebruik is geen probleem.

Waarom zoveel bloedonderzoek?

JAK-remmers kunnen het bloedbeeld, de lever en het cholesterol veranderen, meestal zonder dat je iets merkt. Met de controles ziet je arts dat op tijd.

Er is alles aan gedaan om ervoor te zorgen dat de informatie in deze folder juist is. Toch is niet elke behandeling geschikt of werkzaam voor iedereen. Je eigen arts kan je uitgebreider adviseren.

Samengesteld door dr. Annemie Galimont, dermatoloog, naar de productinformatie van upadacitinib (EMA), het EMA-besluit over JAK-remmers (maart 2023), het Farmacotherapeutisch Kompas (upadacitinib, 2026), de NVDV-richtlijn Constitutioneel eczeem (modules JAK-remmers, 2025) en de conceptrichtlijn Screening en monitoring bij systemische medicatie voor inflammatoire dermatosen (NVDV, 2026). Uitgave: onlinedermatologie.nl, oktober 2026.